

Vergaderjaar 2025–2026

27 830

Materieelprojecten

Nr. 473

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 november 2025

De recente incidenten met drones boven de Nederlandse vliegvelden en de eerdere incidenten met Russische drones in Polen en Roemenië laten herhaaldelijk zien dat de dreiging van *uncrewed aerial systems* (UAS), oftewel onbemenste luchtsystemen, groot is. Deze dreiging uit zich niet alleen boven land. Ook voor marineschepen en koopvaardij neemt de dreiging van bewapende onbemenste luchtsystemen snel toe, zoals te zien was bij de Houthi-aanvallen met kamikazedrones op schepen in de Rode Zee, één van 's werelds drukste handelsroutes. De inzet van onbemenste luchtsystemen door zowel statelijke als niet-statelijke actoren kan tijdens maritieme operaties ernstige operationele gevolgen hebben.

Deze dreiging die uitgaat van met name grote aantallen kamikazedrones tegelijk, leidt tot een andere manier van optreden van onze maritieme eenheden. Tegenstanders kunnen met de inzet van onbemenste luchtsystemen eenvoudiger een vlootverband of een eenheid mariniers detecteren en aanvallen. Waar eigen vlooteenheden voorheen juist dicht bij elkaar bleven om ondersteuning te kunnen leveren aan elkaar, worden zij nu genoodzaakt over te gaan tot een meer gedistribueerde vorm van optreden. Dit betekent dat eenheden zelfstandig moeten kunnen voorzien in de verdediging van het eigen schip, en waar van toepassing te beschermen koopvaardij, tegen onbemenste lucht-luchtsystemen. Met het project «Maritieme kinetische *counter-UAS*» (C-UAS) vult Defensie de urgente behoefte bij varende eenheden van de Koninklijke Marine aan kinetische (hardkill) afweer van onbemenste luchtsystemen, waaronder kamikazedrones, in.

Kwalitatieve en kwantitatieve behoefte

Op dit moment zijn hier geen effectieve middelen voor beschikbaar. Hoewel in het landdomein een verscheidenheid aan C-UAS systemen beschikbaar is, kunnen deze systemen niet zomaar dezelfde prestaties leveren in het maritieme domein, bijvoorbeeld vanwege continue bewegende platformen en de invloed van zout water. De huidige

maritieme afweer tegen onbemenste luchtsystemen is momenteel grotendeels *softkill* georiënteerd, gericht op diens verstoring of misleiding. Voor een gelaagde, robuuste verdediging zijn ook geschikte kinetische systemen nodig, die onbemenste luchtsystemen fysiek uitschakelen. De kinetische systemen die nu wel kunnen worden ingezet, zijn dure raketsystemen.

Er is dus sprake van een *capability gap* op enerzijds het beschermen van eenheden die zelf niet beschikken over een kinetisch systeem om onbemenste luchtsystemen uit te schakelen en anderzijds het opbouwen van een gelaagde eigen verdediging van marineschepen als aanvulling op de *close-in weapon*- en *softkill*-systemen. De beoogde capaciteit komt hiermee te staan tussen de klein kaliber zelfverdediging op korte afstand en de langeafstandsraketten die nodig zijn om vlootverbanden te beveiligen tegen langeafstandsdreigingen. Het laatste is bovendien een dure capaciteit waar slechts een beperkt aantal van aan boord van een schip passen. Daarom is een afweersysteem tegen een middellange afstand dreiging van onbemenste systemen een urgente behoefte die voor hogere overlevingskansen zorgt van onze varende eenheden. Met de beoogde maritieme kinetische C-UAS capaciteit vult Defensie deze *capability gap* in en versterkt daarmee de maritieme gevechtskracht en afschrikking binnen o.a. NAVO-operaties evenals de effectieve begeleiding van koopvaardischepen.

Defensie beoogt op korte termijn deze capaciteit aan te schaffen voor varende eenheden van de Koninklijke Marine en deze, in samenwerking met de toekomstige leverancier, meerjarig te blijven verbeteren. Voor de oplevering van deze capaciteit gaat Defensie, in lijn met de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie (DSII)¹, primair naar de Nederlandse defensie-industrie en als dat niet toereikend blijkt, naar de Europese industrie met Nederlandse participatie. Hiermee geeft Defensie ook uitvoering aan de motie Nordkamp c.s.²

Gerelateerde projecten

Dit project is gerelateerd aan de instandhoudingsprogramma's van schepen waar dit systeem op komt, waaronder het instandhoudingsprogramma luchtverdedigings- en commandofregatten. Een afweersysteem tegen onbemenste luchtsystemen, draagt bij aan de operationele relevantie van de platformen.

Doeltreffendheid en doelmatigheid

Met de uitvoering van dit programma geeft Defensie, onder verwijzing naar artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016, invulling aan doeltreffendheid en doelmatigheid.

- Doeltreffendheid: Defensie voorziet in de urgente behoefte van varende eenheden van de Koninklijke Marine voor de kinetische afweer van onbemenste luchtsystemen. Dit verkleint de kans dat vijandelijke inzet van drones tot een ernstige belemmering of stopzetting leidt van onze maritieme operaties wereldwijd.
- Doelmatigheid: de inzet van de bestaande lange afstand wapensystemen aan boord van de schepen van de Koninklijke Marine die onbemenste luchtsystemen kunnen bestrijden, is niet kosten-efficiënt ten aanzien van de dreiging van goedkope (kamikaze)drones. Specifieke middellange afstand *counter*-UAS middelen vormen een meer doelmatig tegenwicht.

¹ Zie bijlage bij Kamerstuk 31 125, nr. 134 d.d. 4 april 2025.

² Kamerstuk 31 125, nr. 137 d.d. 19 juni 2025.

Financiële aspecten

Met dit project is een investering gemoeid binnen de DMP-bandbreedte van € 250 miljoen en € 1 miljard. Deze investering komt ten laste van het investeringsbudget van Defensie. De middelen voor dit project komen uit de aanvullende middelen die in de Voorjaarsnota 2025 aan Defensie zijn toegewezen. Defensie gaat pas onomkeerbare verplichtingen aan na instemming van de Kamer om de middelen van de Voorjaarsnota 2025 in de begroting op te nemen.

Planning en vooruitblik

Het project heeft een duur van zeven jaar en omvat naast de ingebruikname van het nieuwe wapensysteem ook de doorontwikkeling ervan. De middellange counter-UAS capaciteit moet zo snel mogelijk aan boord van de eenheden worden geplaatst. Hiervoor dient eerst de verwervingsprocedure te worden doorlopen en het contract met de beoogde leverancier worden gesloten. Defensie gaat pas onomkeerbare verplichtingen aan na parlementaire behandeling van de nota van wijziging op de ontwerpbegroting van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (K) voor het jaar 2026 om de benodigde middelen in de begroting op te nemen. Naar verwachting wordt uw Kamer in het voorjaar van 2026 met een gecombineerde B/D-brief geïnformeerd over het resultaat van de onderzoeks- en de verwervingsvoorbereidingsfase van dit project.

De Staatssecretaris van Defensie,
G.P. Tuinman